

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Stichting Voor Werkende Ouders
Simon Stevinweg 39
1401TB Bussum

Betreft; Position Paper Staatscommissie demografische ontwikkelingen

Bussum, 15 mei 2023

Geachte Kamerleden,

Allereerst wil ik u bedanken voor de uitnodiging om namens kinderen, opa's en oma's en ouders bij te dragen aan de maatschappelijke discussie over de demografische ontwikkelingen in Nederland naar aanleiding van het rapport van de Staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050. Malthus kreeg, waarschijnlijk onbedoeld, anno 2024 gelijk: Mannen en vrouwen stellen het krijgen van kinderen uit tot zij voldoende inkomen hebben om een gezin te onderhouden. Al jaren zien we een dalend geboortecijfer. De spagaat tussen werk, gezin en zorg neemt toe door de vergrijzing, de inflatie, het gebrek aan bestaanszekerheid, de zorg en participatiemaatschappij, klimaat, beeldvorming en de rolverdeling man-vrouw. Wat noodzakelijk gaat worden in de aankomende jaren is een duidelijk gezinsbeleid gebaseerd op een gezinsambitie en visie. Graag gaan wij hier samen met ouders (quotes in het goud) nader op in.

Ook wij kijken even terug. Eind jaren 80 was het de reclameslogan van de Rijksoverheid 'Een goede meid is op haar toekomst voorbereid' die de arbeidsparticipatie van vrouwen moest verhogen. Met succes: in 1990 was 25% van de vrouwen economisch zelfstandig. In 2022 is dat 68,8%¹. Echter schuilt hier de crux. *'Nederland is niet ingericht op tweeverdieners. De maatschappij is erop ingericht dat 1 van de 2 (vaak de vrouw) voor de kinderen zorgt.'* Nederland is ingericht qua voorzieningen en ondersteuning op het kostwinnersgezin waarbij één partner werkt en de andere zorgt. Terwijl in 2023 87% van de gezinnen met minderjarige kinderen beide partners werken en zorgen.

Ouders komen verder in de knel doordat zorgtaken nog steeds vooral bij moeders terechtkomen en niet gelijk verdeeld zijn over beide partners. Dit effect wordt versterkt door de toenemende vergrijzing en de zorg voor ouderen. Ouders maken zich zorgen dat dit in de aankomende decennia nog meer van hen gaat vragen, terwijl ze zich nu al niet ondersteund voelen door het kostwinnersmodel. Andere landen constateerden deze problemen in de jaren 90 en zijn overgestapt naar een tweeverdieners-tweeverzorgersmodel zoals het rapport 'Gezinsbeleid in ons omringende landen²' laat zien. In dit model worden de (zorg)taken gelijk verdeeld en sluiten voorzieningen aan bij behoeften van het gezin.

---

¹<https://ap.lc/USarg>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/09/29/eindrapport-gezinsbeleid-omringende-landen>

Het schuurt. De loonkloof tussen man en vrouw bepaalt wie er minder gaat werken als er een kind komt. De kinderopvang is duur en wordt afgezet tegen hoeveel de vrouw verdient³. Verlofregelingen voor partners worden voor 70% vergoed, niet voor 100%. Vaders wordt nog steeds ontraden om verlof op te nemen in verband met carrièrekansen. Vrouwen zijn veelal werkzaam in beroepen die financieel minder gewaardeerd worden. Flexibel werken is niet overal mogelijk of wordt tegengewerkt. Mantelzorg wordt vooral gedaan door de vrouw⁴. Het wordt nog steeds gezien als taak van de moeder om vooral voor het kind te zorgen⁵.

Maar het gaat verder dan dat. Ouders ervaren Nederland niet als solidair. Ze geven Nederland een 4,1, blijkt uit de Staat van het Gezin 2024⁶. 'Je hebt toch zelf voor kinderen gekozen' is een veel gehoorde zin. In restaurants zijn ze niet welkom. Er is geen plek voor vaders om een kind te verschonen. Op het menu staat alleen frituur. Op de werkvloer wordt er niet gesproken over hoe je het thuis doet. En als het wel gebeurt is dit met de moeder, niet met de partner. Bij openbare instellingen zijn geen gezinsparkeerplaatsen.

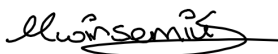
Er is verder weinig oog voor generaties in Nederland. Aanstaaende ouders hebben bijvoorbeeld al een andere invulling van tijd en zelfontplooiing dan ouders die pubers hebben. Opa's en oma's werken langer door waardoor ze minder kunnen oppassen. Bovendien worden ze wel ouder, maar hebben ze meer zorg nodig. Studenten wonen langer thuis omdat een huurhuis niet te vinden of te betalen is. Meeroudergezinnen lopen tegen regels aan omdat onze basisregistraties bijvoorbeeld slechts uitgaan van twee ouders. Het traditionele gezin is niet meer de enige gezinsvorm in Nederland. Sterker nog, het is al in de minderheid.

Bij nieuw beleid is er geen gezinstoets. Neem de alcoholgrens, een terechte aanpassing van de leeftijdsgrens, maar we hebben jongeren van 16 er niets voor terug gegeven. Of neem een pilot met minder onderwijstijd op middelbare scholen. Als ouder heb ik dan 2 opties; Als ik het kan betalen regel ik huiswerkbegeleiding. Als ik het niet kan betalen (geldt voor het gros van de ouders), geef ik ze een sleutel in de hoop dat ze niet op straat gaan hangen of de hele dag gaan gamen.

Ouders zien de toekomst met lede ogen tegemoet. Ook het RIVM en TNO onderstrepen deze zorg in hun rapport 'De impact van maatschappelijke ontwikkelingen op de 'psychosociale arbeidsbelasting' van werkenden'⁷. Wij adviseren om meer oog te hebben voor gezinnen door werk te maken van gezinsbeleid, gezinsvriendelijkheid en gezinsmonitoring.

De kinderen van nu zijn de volwassenen van 2050. Wij hebben nu de kans om in hen en in onszelf te investeren. Doen we dat niet dan zullen de effecten op de gezondheid van ouders en kinderen groter worden. Dan zullen de effecten op de maatschappij ook groter worden als samenleving en op de economie. Schaarste schuurt en dwingt ons tot andere oplossingen. De vraag is: wat is de maatschappelijke investeringsbereidheid in kinderen?

Met vriendelijke groet,

Marjet Winsemius

Directeur Stichting Voor Werkende Ouders

---

³ <https://www.scp.nl/publicaties/publicaties/2023/09/14/ouders-en-kinderopvang-perspectieven-op-zinvolle-participatie>

⁴ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/13/bijna-1-op-de-10-dochters-van-80-plussers-zwaar-belast-door-mantelzorg>

⁵ <https://longreads.cbs.nl/nederland-in-cijfers-2023/hoe-verdelen-vaders-en-moeders-werk-en-zorg/>

⁶ <https://www.voorwerkendeouders.nl/staat-van-het-gezin-2024/>

⁷ <https://www.rivm.nl/nieuws/maatschappelijke-ontwikkelingen-kunnen-werkstress-in-toekomst-vergroten>